

Concept

 Vergadering ALV 27 april 2013
 Agendapunt: 4
 Onderwerp: Jaarverslag

Jaarverslag 2012

Concept

Inhoud

Inleiding.....	3
Samenstelling HB	3
Het Hoofdbestuur	5
Activiteitenplan 2012.....	6
Regionale groepen	6
Ledenbestand.....	6
Externe contacten.....	6
Commissies	7
Bestuiving.....	7
Biotoopverbetering	7
Communicatie en PR	7
Mediawerkgroep	11
Floriade 2012.....	12
Internationaal.....	12
Koninginnenteelt	13
Onderwijs	14
Studiedagen.....	15
Werkgroep bestuivende insecten en gewasbeschermingsmiddelen en biociden	145

Concept

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de NBV over het jaar 2012. Het verslagjaar was er één met een stijgend ledental en een zeer groot aantal cursisten.

De bij heeft ook het afgelopen jaar weer veel aandacht gekregen, direct doordat het publiek doordrongen raakt dat de bij het moeilijk heeft en indirect door de aandacht voor het gebruik van neonicotinen in landbouw en privé in samenhang met bijensterfte. Bovendien was 2012 het “Jaar van de Bij”. Samen met natuurorganisaties zijn in dit kader veel activiteiten en evenementen georganiseerd. Veel werk is door vrijwilligers gedaan.

Op de Floriade was door de werkgroep het “Bijenviljoen” ingericht. Met een groot aantal vrijwilligers werd gedurende 180 dagen het paviljoen bemand.

Een woord van dank is hier op zijn plaats voor de inzet van alle afdeling- en groeptestuurders, leden van commissies en werkgroepen, gezondheidscoördinatoren, leraren bijenteelt en de medewerkers van het Bijenhuis.

Samenstelling HB

Portefeuilles	Jan Dommerholt	Aat Rietveld	Rob Nijman	Bert Willigenburg	Rik Snoek	Henk Zomerdijk	Eva Schild	Dirk Brugman	Wouter Schouwstra	Manager Bijenhuis
Voorzitter	X									
Vice-voorzitter		X								
Secretaris			X							
Penningmeester				X						
Coördinator Beleid			x							
Beleidsplan			x							
Activiteitenplan			x							
Coördinator Pers	X									
Contact met de pers	X									X
Coördinator Financiën				x						
Limburgfonds		x		x						
Dick Vunderinkfonds	x					x				
Verzekeringen				x						
Contributie				x						
Roerende en onroerende goederen				x						
Fondsenwerving				X						
Subsidiebeleid				x						
Coördinator Bijenhuis	x									
Personeelszaken			X							
Handel				X						
Coördinator externe contacten	X									
Overleg Vlamingen	X									
Apimondia	X									
COPA							X			
Overleg andere bijenhoudersorg. in NL		X								
Groepen:										
Coördinator Groepen		X								
Achterhoek				X						

Concept

Portefeuilles	Jan Dommerholt	Aat Rietveld	Rob Nijman	Bert Willigenburg	Rik Snoek	Henk Zomerdijk	Eva Schild	Dirk Brugman	Wouter Schouwstra	Manager Bijenhuis
Baronie									X	
Drenthe				X						
Friesland								X		
Gelders Rivierengebied						X				
Groningen								X		
Limburg		X								
Midden-Brabant					X					
Noord-Holland							X			
Noord-Oost-Brabant									X	
Over-Veluwe						X				
Overijssel-Oost	X									
Utrecht	X									
Veluwe-Zuid			X							
Zeeland		X			X					
Zuid-Holland		X								
Zuid-Oost-Brabant					X					
<i>Coördinator Bestuiving</i>								X		
<i>Commissie Bestuiving</i>								X		
<i>Coördinator Bijengezondheid</i>								X		
<i>Begeleiding BGC's</i>								X		
<i>Spuitschade</i>		X						X		
<i>AVB</i>								X		
<i>Varroa</i>								X		
<i>Coördinator Communicatie en PR, redacties tijdschrift + internet, ledenwerving</i>						X				
<i>Communicatie en PR</i>						X	X			
<i>Redactie bijenhouden</i>						X				
<i>Redactie bijenhouders.nl</i>						X				
<i>Redactie bijenhouden.nl</i>						X				
<i>Ledenwerving</i>						X				
<i>Coördinator Biotoop</i>		X								
<i>Commissie Biotoop</i>		X					X			
<i>Contacten natuurorganisaties</i>		X					X			
<i>Coördinator Internationaal</i>				X						
<i>Commissie Internationaal</i>				X						
<i>Coördinator Koninginnenteelt</i>	X									
<i>Commissie Koninginnenteelt</i>	X									
<i>Coördinator Onderwijs</i>		X								
<i>Commissie Onderwijs</i>		X								
<i>Coördinator Onderzoek</i>	X				X					
<i>Begeleidingscommissie Onderzoek</i>	X									
<i>Coördinator Studiedagen - Evenementen</i>		X								
<i>Commissie Studiedagen</i>		X								
<i>Floriade</i>			X							
<i>Tuinidee</i>		X								
<i>Stichting Bijen en Natuur</i>	X		X							

Concept

Het Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur bestaat uit 9 leden. Op de ALV van 28 april 2012 was er een bestuurswisseling. De vacature, ontstaan door het vertrek van Joep Verhaegh in 2009 bestond nog steeds. In deze vacature is op de ALV Wouter Schouwstra uit Boskoop benoemd. Eva Schild was aan het eind van haar 3^e periode als HB lid. Door de ALV is zij voor 1 jaar herbenoemd. In het schema hiervoor staat de taakverdeling van de leden van het HB.

Een belangrijke taak van de HB leden is het contact met de 17 groepen. Zo probeert het HB het contact met de leden te versterken. Tweemaal werd door het HB een bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van de groepen. Zoveel mogelijk probeert het HB met een vertegenwoordiger bij de groepsvergaderingen in de regio te zijn.

Het HB vergaderde dit jaar 10 keer, telkens in Wageningen. In elke vergadering komt het vaststellen van de notulen van de vorige vergadering aan de orde.

De expositie Bijen en Natuur is in een aparte stichting ondergebracht. Het HB is begonnen om de doelstelling van de stichting breder te formuleren, zodat hier ook meerdere activiteiten in kunnen worden onder gebracht. In deze zijn er contacten met de stichting "Adopteer een Bijenvolk".

Veel aandacht en overleg is er geweest met andere natuurorganisaties om de verschillende activiteiten in het kader van 2012 "Het Jaar van de Bij" uit te voeren.

In het HB en met de commissieonderwijs is intensief gesproken over de noodzaak en wenselijkheid van het beschikbaar hebben van de EpiPen bij het praktijkgedeelte van de cursussen. Een moeilijk onderwerp, waar enerzijds het medisch wenselijk is, maar juridisch het gebruik door leken niet kan. Op de website van de vereniging is hierover de nodige info geplaatst. De discussie over het gebruik van neonicotinoïden in de landbouw en de relatie met de bijensterfte had ook in verslagjaar de nodige aandacht en discussie. In de ALV werd door de NBV groep Veluwe-Zuid het HB middels een motie gevraagd om het voorzorgprincipe te hanteren en dit bij overheidsinstanties kenbaar te maken. De motie werd in stemming gebracht en aangenomen. Het HB heeft dit standpunt aan regeringen in Den Haag en Brussel en de Nederlandse politieke partijen kenbaar gemaakt.

De voorbereidingen van de wereldtuinbouwtentoonstelling in Venlo die op 5 april 2012 haar poorten opende, werd door het HB gevolgd. Vanuit de groep Limburg heeft een enthousiaste commissie de voorbereiding van het Bijenpaviljoen op de Floriade gedaan en er voor gezorgd dat de gehele zomer er bemanning was met vrijwilligers. Een prachtige promotie voor de bijenhouderij in Nederland.

In verslagjaar heeft de NBV contacten gelegd met de landbouworganisaties, de ZLTO in Den Bosch en de LTO-Noord in Zwolle. Met de LTO-organisaties wordt een project ontwikkeld onder de titel "De bijen en de landbouw: dienst en wederdienst". De financiering van dit project gebeurt door de gezamenlijke LTO's en door een subsidie van het ministerie van EZ (landbouw).

Het afgelopen jaar is een begin gemaakt met de voorbereiding van een verbouw van het Bijenhuis. Dit om vereniging en service-afdeling beter te kunnen faciliteren.

Concept

Activiteitenplan 2012

In de ALV van 28 april 2012 is het activiteitenplan besproken. Daarin waren een zevental voornemens geformuleerd.

In verslag jaar is verder onderhandeld met de Stichting "Adopteer een bijenvolk". De voortgang maakt dat aangekondigd kan worden dat een integratie met de Stichting "Bijen en Natuur" van de NBV plaats vindt.

De Ledenpas is eind 2012 geïntroduceerd en de eerste evenementen zijn geweest waar met de pas een korting op de toegang kon worden verkregen.

Zoals ook elders in dit jaarverslag wordt gemeld, heeft er in 2012 voorwerk plaats gevonden, zodat het verenigingsblad Bijenhouden met ingang van januari 2013 met een lagere frequentie verschijnt met meer pagina's per aflevering. Er tussendoor verschijnt het imkernieuws, meer of minder regelmatig. Bovendien is de website van de NBV geheel vernieuwd.

Met de LTO organisaties, met financiële steun van het ministerie van EZ (afd. landbouw en natuur) is een project geformuleerd dat in 2013 uitgevoerd zal worden.

Een werkgroep is gestart om een eenduidig beeld te formuleren over de mogelijkheden van het plaatsen van bijenvolken in natuurgebieden. Met de geformuleerde bevindingen zal nader overleg met natuurorganisaties worden gevoerd.

Regionale groepen

In 2012 zijn er weer 2 bijeenkomsten waarin de besturen van de regionale groepen een overleg hadden met het HB van de NBV. Tijdens deze bijeenkomsten werden de belangrijkste lopende zaken besproken. Ruim aandacht werd besteed aan activiteiten die in de diverse groepen en afdelingen werden uitgevoerd. Opvallend was dat de meeste plaatsen de cursus beginnend imkeren een grote belangstelling hadden.

Op 18 februari werd in dat overleg de plannen voor een landelijke open imkerijdag uiteengezet en alle afdelingen aangespoord daar aan deel te nemen.

Er waren tijdens deze vergadering 14 groepen vertegenwoordigd, 3 hadden zich afgemeld.

Tijdens de vergadering van 22 september kon worden teruggekeken op een geslaagde landelijke open imkerijdag. Unaniem werd besloten om door te gaan met deze activiteit. Er werd verslag gedaan van een goed lopende Floriade. Het "Jaar van de bij" blijkt de enorme aandacht te genereren. Op 22 september waren 12 vertegenwoordigingen van regionale groepen aanwezig en waren er 5 afmeldingen. Geconcludeerd kan worden dat de bijenhouderij mede door onze activiteiten van de afdelingen en groepen.

Ledenbestand

Het aantal geregistreerde leden op 1 januari 2012 bedroeg **6216** en op 1 januari 2013 **6131**.

Externe contacten

Ministerie van EZ

Het ministerie heeft in 2009 extra geld voor onderzoek naar oorzaken van bijensterfte beschikbaar gesteld. Voor 3 jaar is in totaal 1 miljoen euro te besteden, waarvan een deel voor het onderzoek aan solitaire bijen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van Bijen@wur. Een begeleidingscommissie met onderzoekers en vertegenwoordigers van de bijenorganisatie kwam in 2012, het laatste jaar van dit project, eenmaal bijeen om de voortgang te bespreken.

Met een vertegenwoordiging van de staatssecretaris Bleker is gesproken over mogelijkheden van steun van het ministerie aan de bijenhouderij in het kader van het samenwerkingsproject van de

Concept

LTO-organisaties en de NBV. Dit heeft er toe geleid dat in verslagjaar een toezegging is gedaan van € 150.000.

Vlaamse Imkerbond

Met de Koninklijke Vlaamse Imkerbond, de zusterorganisatie van de NBV heeft in verslagjaar geen formeel overleg plaats gevonden.

Natuurorganisaties

Met verschillende organisaties voor natuurontwikkeling en landschapsbeheer zijn contacten gelegd om in deze in de toekomst samen op te trekken. Hier kunnen we noemen de Vlinderstichting, IVN, Vogelbescherming en enkele landschapsorganisaties. Diverse afdelingen van de NBV werken op lokaal niveau samen met genoemde organisaties.

Nauwere samenwerking tussen organisaties die het insect een warm hart toe dragen resulteerde in een gezamenlijke invulling van het begrip "Jaar van de Bij" 2012. Hieraan namen deel EIS, KNNV, NBV, Bijenstichting en IVN.

APIMONDIA

De NBV is lid van de wereldorganisatie APIMONDIA. Deze mondiale federatie van bijenhoudersorganisaties organiseert om de twee jaar een congres met een beurs. In 2011 was dit in Argentinië. Vanuit de NBV was er in Argentinië geen formele vertegenwoordiging. Het volgende congres zal in 2013 in de Oekraïne zijn.

Commissies

Bestuiving

Het belangrijkste doel van de commissiebestuiving is het bevorderen van kennisdoorstroming en onderzoek over gebruik van bijen voor bestuiving. In 2012 hebben de leden van de bestuivingscommissie 3 maal vergaderd.

Bij de organisatie van de landelijke studiedag aardbeien die jaarlijks in 's Hertogenbosch wordt georganiseerd werd geïnformeerd naar de mogelijkheid om hieraan deel te nemen. Door de hoge kosten voor het huren van standruimte was dit niet mogelijk.

In januari 2012 is in Wageningen een ontmoetingsdag bestuiving georganiseerd met meer dan 100 deelnemers. De eerste inleiders waren Ad Staals en Harrie van Bree die spraken over hun ervaringen met de bestuiving bij vooral bedekte teelten. Een inleiding vanuit de praktijk. Daarna hield Tjeerd Blacquièr van Bijen@WUR een inleiding over de resultaten van de deskstudie naar de gevaarlijkheid van neonicotinen voor bijen. Tijdens de lunch was er een workshop over duurzame bijenhouderij met vitale volken waaraan enthousiast werd deelgenomen. De resultaten van de groepsdiscussies werden plenair besproken. Tenslotte verzorgde Wilhelm de Geus beroepsimker bij Bejo zaden een inleiding over het gebruik van bijen bij het zaadteelt bedrijf. Op deze ontmoetingsdag voor bestuivingsimkers was ook het netwerken, een belangrijk onderdeel. In het voorjaar van 2012 zijn de adviesprijzen voor de verhuur van bijenvolken gepubliceerd. In de afgelopen jaren volgden meer dan 50 imkers de bestuivingscursus van de NBV in het Praktijkcentrum Bijenteelt 't Zoemhukske in Horst, gelegen in Greenport, het tweede tuinbouwgebied van Nederland.

Door de leden van de bestuivingscommissie werden in het blad Bijenhouden enkele artikelen gepubliceerd over het gebruik van bijen voor bestuiving

Biotoopverbetering

Op het gebied van biotoopverbetering vinden plaatselijk en regionaal een keur van activiteiten plaats waarbij afdelingen van de NBV betrokken zijn of het initiatief hebben genomen.

Concept

In het "Jaar van de bij 2012" heeft de commissie een actieve bijdrage geleverd aan de website door het schrijven van stukjes over drachtplanten waaronder de maandelijkse bijdragen "drachtplant van de maand". Op de site van de NBV zijn enkele inspirerende documenten geplaatst betreffende verbetering van de leefomstandigheden voor bijen. Aan de opzet van een digitaal kenniscentrum samen met de land en tuinbouworganisaties en mede mogelijk gemaakt door het ministerie is hard gewerkt, zie elders in dit jaarverslag.

Communicatie en PR

Eind 2011 is besloten de taken die te maken hebben met NBV en media voort te zetten in de nieuw samen te stellen Mediawerkgroep. De Commissie Communicatie zal totdat er nieuwe en relevante zaken te bespreken zijn, niet bijeenkomen.

Aanleiding voor de oprichting waren plannen om het totaal aantal uitingen van de NBV voor leden en publiek op te voeren, het maandblad Bijenhouden om te vormen naar een 6 wekelijkse uitgave, de introductie van de digitale nieuwsbrief Imkernieuws, de onderlinge samenhang daarin en het realiseren van een vernieuwde website.

Het profileren van de NBV m.b.v. sociale media vindt plaats, maar wordt nog onvoldoende actief ingezet in het geheel. Het aantal volgers op Facebook is t.o.v. 2011 flink toegenomen. Een impuls voor versterking van dit podium in 2013 is gewenst.

De mediawerkgroep kwam drie keer bijeen.

Mediawerkgroep

Taakomschrijving

Het team heeft een breed overzicht van zaken die spelen binnen de NBV, is besluitvaardig en kan snel inspringen op actuele zaken. Er vindt zeer frequent onderling afstemming plaats over aard en inhoud van de verschillende media van de NBV (Bijenhouden, Imkernieuws, website), afstemming artikelen in daarin, en de juiste aandacht voor actualiteiten.

De werkgroep wordt geformeerd uit de hoofdredacteurs van media, communicatiemedewerker Bijenhuis en de voorlichter uit het bestuur.

De mediawerkgroep werd samengesteld uit de volgende vertegenwoordigers en kwam op 30 januari voor het eerste bijeen:

- Frank Moens (voorzitter mediawerkgroep, hoofdredacteur Imkernieuws en website Bijenhouders.nl)
- Marga Canters (redactiesecretaris Bijenhouden)
- Tineke Brascamp (hoofdredacteur Bijenhouden)
- Wim Joosten (hoofdredacteur forum Bijenhouden.nl)
- Eva Schild (plv. lid HB)
- Jeroen Vorstman (Bijenhuis)
- Henk Zomerdijk (lid HB/voorzitter commissie communicatie)

Behaalde hoofddoelen

Imkernieuws verscheen voor het eerst in januari met een variatie aan (nieuws)berichten, een aanbieding uit het Bijenhuis en seizoentips voor het houden van bijen. Gaandeweg het jaar bleek dat een onderwerp gerelateerd aan de praktijk de voorkeur van de lezers heeft. Besloten werd dit in 2013 verder inhoud te geven.

De digitale nieuwsbrief verscheen periodiek in totaal zes keer. Het medium is bij uitstek geschikt om snel op de actualiteit te kunnen reageren. Als daartoe aanleiding is kunnen extra edities worden uitgebracht.

Voorafgaand aan de eerste editie hebben leden het verzoek gekregen hun e-mailadres op te geven. De eerste editie werd aan ca. 3500 leden gezonden; de zesde ging al naar ca. 5000. Voor

Concept

niet leden bestaat de mogelijkheid zich via de website gratis aan te melden. Eind 2012 hadden ruim 500 personen dit gedaan. Gemiddeld 60% van de alle ontvangers opent de nieuwsbrief. Na een jaar kan worden geconcludeerd dat deze nieuwe uiting van de NBV goed is ontvangen. De redactie bestaat uit de leden van mediawerkgroep.

Bijenhouders.nl de website van de NBV is geheel vernieuwd, zowel technisch als in vormgeving. Eind november ging de site online. Vooral het eenvoudiger kunnen vinden van onderwerpen - de navigatie - en het benadrukken van de meest actuele zaken kreeg extra aandacht. Het doel van *Bijenhouders.nl* is informatie bieden over het houden van bijen en bijenteeltcursussen en over de vereniging en haar activiteiten in het land, voor zowel leden als geïnteresseerd publiek. Voor zowel de algemeen beheerder als de afzonderlijke beheerders van rubrieken of afdelingen en groepen zijn de beschikbare functionaliteiten sterk verbeterd en uitgebreid. De afdelingen vormen lokaal het aanspreekpunt en dragen bij in de promotie van de vereniging. Om geïnteresseerden in het bijhouden snel wegwijs te maken heeft het afdelingenoverzicht extra aandacht gekregen. Het inrichten van de afzonderlijke mini-websites binnen het geheel t.b.v. de presentatie van de afdelingen zal in 2013 verder benadrukt worden. *Bijenhouders.nl* vormt jaarlijks de schakel voor de organisatie van de Landelijke Open Imkerijdag. Deelnemers kunnen zich via de site aanmelden, bezoekers kunnen informatie vinden over de locatie van de deelnemers in de hun omgeving of elders in het land.

Ledenpas 2013 kregen de leden half december in de brievenbus. Dit initiatief sluit aan op de wens van de achterban om bij gelegenheid zich te kunnen identificeren als lid van de vereniging. De ledenpas zal worden ingezet voor het krijgen van korting op deelname aan openbare studiedagen van de vereniging. Daarnaast wordt onderzocht hoe de informatie op de pas de sleutel kan zijn tot een website die alleen voor leden toegankelijk is. Naar verwachting zal dit in de loop van 2013 operationeel worden. Jaarlijks ontvangen leden in december een nieuwe pas voor het volgende jaar.

Redactie Bijhouden

Bijhouden verscheen elf keer, de juni-editie was een special in het kader van het Jaar van de Bij, getiteld 'Zelf bijen gaan houden?' Deze special is in extra grote oplage gedrukt en op ruime schaal verspreid. Alle leden kregen twee exemplaren in de bus en het maakte deel uit van het LOI-presentatiepakket. Met een begeleidende brief zijn zichtexemplaren naar alle openbare bibliotheken in het land gezonden en ook aan KNNV- en IVN-afdelingen. In alle gevallen werd de mogelijkheid aangeboden om meer exemplaren te bestellen. Vooral vanuit de leden is daar enthousiast op gereageerd. Special-exemplaren zijn tegen portokosten aan te vragen. Ook een aantal 'externe' activiteiten in het kader van het Jaar van de Bij kwamen terug in het blad. Vooruitkijkend had *Bijhouden* zelf al initiatief genomen voor een serie interviews met heel diverse imkers in een stedelijke omgeving, verspreid over het hele land. We zijn dankbaar voor de hulp die we daarbij kregen van interviewers van buiten de redactie. Het was ook het jaar van de Floriade. Die kwam, onder verschillende hoeken belicht, aan bod, evenals, net als in voorgaande jaren, de kwestie van de neonicotines, hun effect op bestuivende insecten en het verondersteld verband met de wintersterfte van het laatste decennium. Een onderwerp uit het domein van internationaal wetenschappelijk onderzoek, dat via de publieke media nu ook het domein van de politiek heeft bereikt. In aansluiting op een belangrijke uitkomst van ons lezersonderzoek besteedden we veel ruimte aan onderwerpen die dicht bij het bijhouden zelf liggen: artikelen ter opfrissing van veelvoorkomende handelingen, variaties op bedrijfsmethoden, 3 keer een fotoserie drachtplanten, Imkerpedia, bijengezondheid. Zoals altijd kwam er veel informatie (vaak met plaatjes) vanuit de imkergemeenschap zelf. De redactie deed weer haar best wat uitvoeriger achtergrondinformatie te presenteren op een voor de lezers prettige manier, en ook wisten we daarvoor een aantal interessante schrijvers van buiten

Concept

te 'strikken'. Die redactie veranderde wel van samenstelling. Drie namen er afscheid, een daarvan was Mari van Iersel die maar liefst 18 jaar aan Bijen/Bijenhouden heeft meegewerkt. We mochten gelukkig twee nieuwkomers welkom heten.

Tijdens de ALV in april 2012 is ingestemd met het voorstel Bijenhouden van een maandblad (11 edities) per 2013 te veranderen in een tijdschrift dat om de 6 weken verschijnt (8 edities), maar per nummer meer pagina's heeft. Dit in combinatie met een digitale nieuwsbrief voor actuele berichtgeving, met de mogelijkheid van linken naar alle mogelijke informatie op het internet. De nieuwe, modernere vormgeving van de nieuwe *Bijenhouden* werd voorbereid in het najaar; de special was qua vormgeving in feite al een proefversie.

Redactieleden in 2012:

- Tineke Brascamp (hoofdredacteur)
- Bart de Coo
- Kees van Heemert
- Mari van Iersel
- Henk van der Scheer
- Adindah Visser

Werkgroep Landelijke Open Imkerijdag

Voor de derde opeenvolgende keer werden in juli de Landelijke Open Imkerijdagen gehouden. Met succes. Duidelijk is dat veel imkers deze dagen aangrijpen om zich als imker te manifesteren.

In het Jaar van de Bij, waarin überhaupt al veel aandacht werd gegeneerd voor het bijenleven, bleek het lonend om ook aandacht te geven aan het houden van bijen, aan het imkeren. Er was een record aantal deelnemers (263 locaties) én een record aantal bezoekers (23 000). Ook lukte het voor het eerst om aandacht te krijgen in de landelijke pers.

In totaal deed zo'n vijf procent van de imkers mee, procentueel gezien scoorde de Afdeling Gelders Rivierengebied het beste met het aantal deelnemende imkers (circa 7,5 %).

De helft van de deelnemers heeft na afloop de enquête ingevuld. De waardering voor deze dagen was groot, veruit de meerderheid geeft aan in 2013 weer mee te zullen doen. Ze hoopt natuurlijk dat daarnaast veel nieuwe imkers mee gaan doen, zodat het succes van 2012 zich minstens herhaalt in 2013, maar nog mooier zou zijn als het succes nog wordt verbeterd.

De Werkgroep Landelijke Open Imkerijdagen heeft eind november '12 het evenement vastgesteld voor 2013 op 13 en 14 juli 2013.

Leden werkgroep:

- Wim Oerlemans (voorzitter)
- Rob Nijman (lid HB)
- Frank Moens (communicatiemedewerker NBV)
- Jeroen Vorstman (Bijenhuis)
- Els Voorbij
- Ton Nahuijsen

Werkgroep redactie Imkerforum (www.bijenhouden.nl)

Vanaf het moment, dat de site operationeel werd in november 2000, stijgt het bezoekersaantal ieder jaar. De registratie van forumleden groeit nog gestaag. We hebben ook deelnemers in België, Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Zweden, Zuid-Amerika, de Nederlandse Antillen, Canada en de VS.

Afgelopen jaar heeft het team bestaan uit de volgende vrijwilligers: Tineke Brascamp, Bart de Coo, Wim Joosten, Maarten Kleijne, Hennie Oude Essink, Roger de Vos, Hans van der Post.

Concept

In deze bezetting lukt het ons goed om het forum draaiende te houden.

Het forum gaf de tekst na de overzetting van asp naar php nog niet altijd goed weer. Eén van de deelnemers van het forum, Ewout Fernhout, heeft in de database zo hier en daar wat aangepast en nu wordt alles goed weergegeven.

Op het imkerforum communiceren deelnemers met elkaar. Het beheerdersteam heeft er op toegezien dat deze communicatie volgens de forumregels verloopt. Over het algemeen verloopt deze communicatie goed. Af en toe is toch een interventie vanuit het beheerdersteam noodzakelijk. Over het algemeen worden deze interventies geaccepteerd door de betrokken deelnemers.

Ook geeft het team ondersteuning aan deelnemers daar waar behoefte aan is.

Tineke Brascamp coördineert het Groentjesgedeelte. De publicatie van de Groentjes is onder professioneel beheer gebracht bij de bibliotheek van universiteit van Wageningen. Op www.bijenhouden.nl is een link aangebracht waardoor men de oude tijdschriften nog digitaal kan inlezen.

In oktober 2012 heeft het beheerdersteam bij Hans van der Post thuis een bijeenkomst gehouden om de voortgang van Bijenhouden.nl te bespreken.

Bijenhouden.nl heeft een Twitteraccount. We hebben enkele volgers.

Bijenhouden.nl heeft een Facebookaccount waarop veelvuldig berichten geplaatst worden.

Floriade 2012 Venlo

De eerste maanden van 2012 zijn gebruikt om het Bijenpaviljoen verder af te bouwen en in te richten en de laatste hand aan de tuin te leggen. Tegelijkertijd komen de aanmeldingen binnen van de imkers (en partners) die als vrijwilliger willen werken. Begin januari waren al meer dan de helft van de dagen gevuld. Medio maart is er een informatiemiddag gehouden voor belangstellenden. De opkomst was hiervoor zo groot dat de groep in tweeën moest worden gesplitst. Op 5 april opende de Floriade haar poorten. Vanaf de opening mocht het Bijenpaviljoen zich verheugen over een grote belangstelling.

De Floriade was 186 dagen open voor bezoekers. Totaal hebben 2.046.684 mensen van over de hele wereld de Floriade bezocht. Ongeveer zeshonderdduizend daarvan bezochten het Bijenpaviljoen. 63421 bezoekers hebben virtueel nectar of stuifmeel verzameld met de kleine handscanners. Het totale aantal vrijwilligers dat in het paviljoen heeft gewerkt is 501. Tien vrijwilligers komen uit Duitsland en België.

Zowel begin mei als eind juni hebben we workshops honing slingeren gegeven aan schoolkinderen. In 35 sessies hebben ongeveer 800 leerlingen van diverse basisscholen deelgenomen aan de workshops. Een viertal imkers uit Horst legde uit hoe de nectar wordt verzameld en opgeslagen in de raten. Vervolgens mochten de kinderen zelf aan de slinger draaien en uiteraard proeven door de vinger onder het aftapkraantje te houden of een stukje fruit in de honing te dippen of honing op een toastje.

Naast het scannerproject was er in het Bijenpaviljoen nog een noviteit te bewonderen: het Bijenvolgsysteem. Op een groot scherm was te zien wanneer Babette, Marlou, Jenny en Maja de bijenkast verlaten en wanneer zij terugkomen. Een optische bijenteller telde alle vliegbewegingen. In zes maanden tijd vliegen de Nspyre IT-bijen ruim 100 miljoen CO² neutrale airmiles.

Om de beleving van de bezoeker als bij te vervolmaken was in het Bijenpaviljoen een aantal producten te koop, zoals honing, was-figuurtjes, honingdropjes, gedroogd fruit, USB sticks van Cordaid en een armbandje geïnspireerd op de bijendans.

De Floriade 2012 heeft op 7 oktober om 19.00 uur haar poorten gesloten voor het publiek. Tijdens de slotceremonie werd bekend gemaakt dat het Bijenpaviljoen in de prijzen is gevallen. Het

Concept

paviljoen is 'Certificate winner in the competition Organization and Presentation'.

Na de sluiting zijn we druk bezig geweest met demonteren van de presentatie en de inrichting in het paviljoen. Het paviljoen is gedemonteerd. Daarna is de tuin met bomen en planten verdwenen. In december is het terrein weer in de oorspronkelijke staat opgeleverd aan de organisatie van de Floriade.

Het Bijenpaviljoen heeft een nieuwe bestemming: Buitenplaats Vaeshartelt te Maastricht, waar het wordt herbouwd in de nieuwe Bloemenheuf. Ook de inrichting verhuist ernaar toe. Imkers gaan er vanaf voorjaar 2013 weer bezoekers ontvangen en vertellen over onze bijen.

International

Het jaarverslag is een compilatie van naar het secretariaat van de commissie verzonden E-mail berichten over de verschillende projecten, waaraan de commissie aandacht besteedt. De samenstelling van de commissie dit jaar niet gewijzigd evenmin in de werkwijze. De communicatie tussen voorzitter en leden van de commissie verloopt voor een groot deel via E-mail, verder per telefoon en enkele persoonlijke contacten voor zover noodzakelijk. Dit in verband met de grote afstanden tussen de woonplaats van leden onderling.

De ontwikkelingen van het afgelopen jaar laten zich het makkelijkst beschrijven aan de hand van de lopende projecten. Zoals bekend komt de commissie alleen in beeld als er vragen zijn. Deze kunnen binnenkomen via de NBV of direct via de leden van de commissie. Er is geen relatie met uitzendingen n.a.v. vragen die via PUM binnenkomen. Contacten zouden dit jaar gelegd worden maar zijn verschoven naar 2013.

Bosnië

De contacten worden gecoördineerd door Kees Veldkamp.

In 2011 zijn er contacten tot stand gekomen tussen de overkoepelende organisatie van 8 gemeentelijk bijenhoudersverenigingen (SPUSC), Agriterra en de commissie. Doel is te komen tot uitwisseling van kennis, techniek en organisatie. Een tweede vraag voor uitwisseling en ondersteuning kwam van de bijenhouders federatie uit Republica Srpska.

Agriterra stelt voor beide vragen te combineren.

Na een oriënterend bezoek is voorgesteld een beperkte training te organiseren en een bezoek aan Nederland voor te bereiden. Dit laatste heeft in juni plaats gevonden.

Het programma is in overleg opgesteld. Een bezoek aan Brussel (EU fonds voor beekeeping) kon niet doorgaan. In een verblijf van 5 dagen zijn bezoeken afgelegd aan De Traay, WUR, Bijenhuis, Floriade, praktijkcentrum Bijenteelt, Joep Verhaegh en bevruchtingssation Kleverhilde. Kosten (€ 2440) zijn gedeclareerd bij Agriterra. Een rapport over het bezoek is door SPUSC opgesteld en beschikbaar.

Nog niet duidelijk is in hoeverre een bezoek aan Bosnië gewenst en noodzakelijk is.

Albanië

Leendert van 'tLeven is voorlopig contactpersoon.

Via de NBV is het verzoek van Nico Bouwman, wonende in Albanië binnengekomen om kennisoverdracht en samenwerking te organiseren met een "Coöperatie" van bijenhouders.

Uitgelegd is wat de rol van de commissie is en op welke vlakken zij bijstand kunnen verlenen.

Verder is duidelijk gemaakt dat de commissie niet beschikt over een budget. Er is in Albanië grote sterfte onder de bijenvolken, de flora is matig tot arm en het klimaat kenmerkt zich door lange koude winters en droge zomers. In een korte reactie op de problemen, is vooralsnog verwezen naar internet i.v.m. Varroabestrijding e.d.. Het is niet duidelijk of West-Europese talen worden gesproken. Nico Bouwman heeft een bezoek aan Nederland gebracht en heeft verzocht contact te

Concept

hebben met de commissie. Dat is door verblijf in het buitenland van enkele leden helaas mislukt. Alsnog wordt met hem contact opgenomen.

De vraag is gesteld wie van de leden van de commissie de contacten wil onderhouden.

Zuid Congo

Contact: Frank Leenen

Na een zeer lange voorbereiding door de commissie, Nectar en Agriterra heeft Frank een adviesreis gemaakt in Zuid Congo, Hiervan is een verslag beschikbaar bij Agriterra. Het gaat vooral om het verhogen van de honingproductie waarvoor veel aanpassingen nodig zijn over de hele lijn van de honingwinning.

De contacten worden onderhouden door Asali, de unie van coöperaties, die streeft naar verhoging van de productie. Hoe dit project verder verloopt is nog onduidelijk en afhankelijk van de financiering.

Incidentele vragen

Roemenië. Vraag van Hugo de Jong mede namens Kleis Hensen (ANI).

Bij een stichting leeft de wens om de levensstandaard van het dorp Spinus te verbeteren door de imkerij meer levensvatbaar te maken. Het gaat voor al om een lange termijnvisie. Hugo ziet zichzelf daar een rol in spelen door honingverkoop in Nederland.

In een kort advies van Leen is gemeld dat het niet eenvoudig is de honing in Nederland te slijten. Eerst dient nog voldaan te worden aan een aantal Europese richtlijnen en dan nog is het de vraag of er een behoefte is.

Uit Nepal kwam de vraag een bijenroute te organiseren om de lokale bijenhouderij te stimuleren. Gemeld is dat dit geen taak is van de commissie.

Op de vraag om een Engelstalige imkers cursus te geven is verwezen naar de bestaande boekjes Agrodok 32 en 42.

N.a.v. een vraag over apitherapie in Egypte is verwezen naar Mutsaers-Stoffels, de specialist op dit gebied.

Koninginnenteelt

De belangrijkste activiteit van de Koninginnenteelt commissie was het organiseren van de lezingendag in Utrecht. Deze dag werd gehouden op 28 januari. Circa 180 aanwezigen konden genieten van een zeer gevarieerd programma. Naar later zou blijken was dit de laatste keer dat de koninginnenteeltdag in het Wentgebouw in Utrecht werd gehouden.

Deze dag stond in het teken van selectie(mogelijkheden) op varroatolerantie en hoe koninginnen eenvoudig vervangen kunnen worden.

In Duitsland bestaat sinds 2003 het samenwerkingsverband de AGT, de "ArbeitsGememeinschaft Toleranzsucht". Het doel van deze samenwerking is te komen tot varroa-tolerantie met behulp van o.a. vitaliteitstests.

De heer Friedrich-Karl Tiesler, teeltcoördinator en voorzitter van de AGT, hield een toelichting hoe de selectie wordt gedaan en welke resultaten tot nu toe werden geboekt.

Henk Kok gaf een inleiding over eenvoudige methoden van Koninginnenteelt en hoe door samenwerking binnen verenigingen tot mooie resultaten gekomen kan worden. Ook gaf hij aan dat de bekende doppenmethode voor veel imkers interessant kan zijn.

Piet Verkooijen sprak in zijn inleiding over de teelt van Buckfast en hoe dat georganiseerd is, na broeder Adam.

Concept

De commissie koninginnenteelt bereidde het programma voor de lezingendag in 2013 voor.

Onderwijs

Samenstelling van de commissie

De samenstelling van de Commissie bijenteeltonderwijs is in 2012 gewijzigd. Albert Stoter is lid geworden van de Commissie bijenteelt onderwijs. De taakverdeling in de commissie bijenteeltonderwijs is nu als volgt: Voorzitter Jan Eppinga, vice voorzitter Jaap Smit, secretaris Mari van Iersel, penningmeester Gerrit Plas. Verdere leden: Marie José Duchateau, Wim van den Oord en Albert Stoter. Marga Canters verzorgt de administratieve ondersteuning. Het contact HB en commissie bijenteeltonderwijs verloopt via het HB-lid Aat Rietveld. Kees de Vries doet taken voor het onderhoud van de pagina onderwijs op de website van de NBV.

Website NBV

De commissie bijenteelt onderwijs heeft een eigen plaats op de website van de NBV. De commissie bijenteeltonderwijs beheert zelf haar deel van de website. Kees de Vries assisteert hierbij.

Begroting commissie onderwijs

Er is in 2012 niet gewerkt met een begroting.

Gerealiseerde activiteiten in 2012

Het bijenteeltonderwijs binnen de NBV verder ontwikkelen met behulp van overleg tussen de commissie bijenteeltonderwijs en actieve bijenteeltleraren binnen een door het hoofdbestuur aangegeven kader.

Leden van de commissie bijenteeltonderwijs hebben in 2012 geen cursussen bezocht.

Cursus bijenteeltleraar A 2012

De cursus bijenteeltleraar A is afgesloten met het uitreiken van diploma's. In de evaluatie wordt door cursisten aangegeven de cursus heel positief ervaren te hebben. Anders dan bij eerdere evaluaties zijn er geen duidelijke aanwijzingen voor verbetering van deze cursus.

Lerarendag 2012

De lerarendag is op 6 oktober gerealiseerd met als programma:

Neonicotinoïden en subletale effecten hiervan voor honingbijen.

Kan de imker varroaresistentie bij zijn eigen bijen bevorderen?

Doel en opzet gevorderden cursus

De lerarendag is bezocht door ongeveer 50 personen.

Ontwikkeling cursussen

Er is behoefte aan lesmateriaal voor de cursus bijenteelt voor gevorderden. Om daarin te voorzien is wordt gewerkt aan de vertaling van het boek van Friedrich Pohl, Moderne Imkerpraxis.

Cursus specialist bijengezondheid

Wim van den Oord heeft deze cursus opgezet. De cursus wordt met 37 cursisten uitgevoerd in de periode 13 oktober 2012 – 16 maart 2013.

De nieuwsbrief is in 2012 vijf maal verschenen.

Concept

Nog lopende activiteiten

In verband met het voorkomen van allergische reacties na een bijensteek heeft allergoloog Rovers geadviseerd bij alle basiscursussen te zorgen voor de aanwezigheid van een Epi-pen. Op een bijeenkomst van 2 HB-leden en 2 leden van de Commissie bijenteeltonderwijs is besloten organisatoren van basiscursussen dringend te adviseren de Epi-pen bij een basiscursus aanwezig te hebben en in overleg met een medische hulpverlener (bereikbaar via het alarmnummer 112) te gebruiken.

Cursussen in 2012 / Activiteiten vanuit de regeling bijenteeltonderwijs

De regeling is dit jaar ongewijzigd van kracht gebleven.

In totaal zijn er in 2012 in het kader van de regeling bijenteeltonderwijs 50 basiscursussen gegeven met 745 cursisten. Verder 5 vervolgcursussen met 35 deelnemers. Ook in 2012 kregen cursisten van basiscursussen uit het oogpunt van PR gratis het lidmaatschap van de NBV aangeboden, inclusief toezending van het maandblad *Bijenhouden*.

Nieuwsbrief

Met behulp van de nieuwsbrief digitaal communiceren met de leraren bijenteelt.

Studiedagen

De studiedagen 2012 werden gehouden op:

10 november in Beilen.

17 november in Breda.

24 november in Merkelbeek.

Deelnemers:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brabant	233	171	190	120	168	87	106
Beilen	166	125	142	118	171	127	123
Limburg	170	111	87/29	116	126	84	140
Totaal	569	407	419	383	465	298	369

Het bezoekersaantal laten weer een stijging zien ten opzichte van 2011.

In Breda was het middagprogramma gericht op tuinieren en imkeren in de stad. Daarin werd ingespeeld op de grote belangstelling die urbankeeping in de pers krijgt.

Daarnaast waren de thema's de vitaliteit van de bijen, de bijenweide, vermarkting van honing gewasbeschermingsmiddelen en omgaan met varroa.

Werkgroep bestuivende insecten en gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Deze werkgroep functioneert los van de NBV. Wij zijn in de werkgroep vertegenwoordigd omdat we daar de meest relevante organisaties ontmoeten die te maken hebben met gewasbeschermingsmiddelen. Deze werkgroep is een voortzetting van de commissie "spuitschade" die enige jaren geleden is opgeheven omdat er nauwelijks meldingen van start gaat een binnen kwamen. De werkgroep komt eenmaal per jaar bij elkaar en wisselt tussen door per Email informatie uit. Doel is de ontwikkelingen rond gewasbeschermingsmiddelen en de gevolgen daarvan op de voet te volgen.

Aan de werkgroep wordt deelgenomen door Nefyto, NVWA, DLV-Plant, de NBV, Bijen@wur, Artemis België), Vlinderstichting, AID, Ctgb en LTO.